

Kaip keičiasi savivaldybių administracijos?

SANTRAUKA

Kintant gyventojų skaičiui užimtų savivaldybių administracijos pareigybių¹ skaičius turėtų prie jo prisitaikyti. Jei savivaldybėje gyventojų skaičius traukiasi, o darbuotojų lieka tiek pat, statistinis gyventojas išlaiko vis didesnį darbuotojų skaičių. Administracijoms prisitaikant prie kintančios populiacijos, būtų efektyviau naudojami riboti valstybės resursai ir mokesčių mokėtojų lėšos.

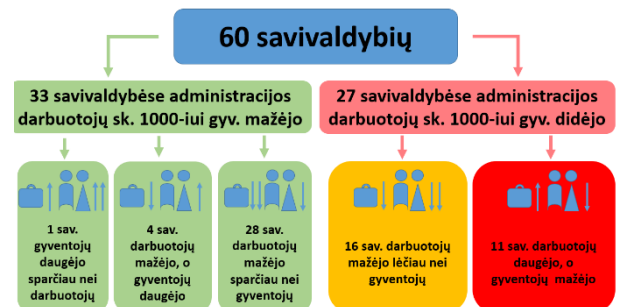
Per 2018 m. 46 savivaldybės mažino savo administracijas, o 12 – didino. Labiausiai nominaliai išaugo Šakių r., Švenčionių r. ir Tauragės r., o sumažėjo Ignalinos r., Vilniaus r. ir Šilutės r. sav. administracijos.

Panašaus dydžio ir tipo savivaldybės skiriasi iki 1,9 karto. Pavyzdžiui, Visagino savivaldybės administracija yra apie 90 proc. didesnė nei kita panašaus gyventojų skaičiumi dydžio ir tipo Druskininkų savivaldybė. Telšių r. ir Pasvalio r. yra apie 70 proc. didesnės nei kitos panašų gyventojų skaičių turinčios savivaldybės.

Jei panašaus dydžio ir tipo savivaldybių administracijos būtų buvusios panašaus dydžio, tai vien per 2018 m. buvo galima sutaupyti bent 12,286 mln. eurų

Mažiausiai savivaldybės darbuotojų 1000 gyventojų teko 6 didžiauosiuose miestuose. Santykinis administracijų dydis 54 mažesnėse savivaldybėse skyrėsi iki 4,3 karto.

Per 2018 m. 27 savivaldybėse darbuotojų sk. tenkantis 1000 gyventojų išaugo. Kitų 33 savivaldybių administracijos prisitaikė prie besikeičiančio gyventojų skaičiaus. 28 iš jų savivaldybių administracijų santykinis dydis mažėjo, nes valdymo aparatas traukėsi greičiau nei gyventojų skaičius. Visose 5 savivaldybėse, kuriose gyventojų daugėjo, administracijų santykinis dydis mažėjo.

Bendras užimtų savivaldybių administracijos pareigybių skaičius nuo 2010 iki 2018 m. sumažėjo nuo 13,1 iki 12,9 tūkst. Lyginant su 2010 m. savivaldybių administracijų mažėjimas buvo daugiau nei 7 kartus mažesnis nei populiacijos. Jei savivaldybių užimtų administracijų pareigybių skaičius būtų sumažėjęs tokia pačia dalimi kaip ir gyventojų skaičius nuo 2010 m. (10,6 proc.), tai 2018 m. šių pareigybių būtų maždaug 1,2 tūkst. mažiau.

¹ Šiame darbe terminai „savivaldybės užimtų pareigybių“, „administracijos pareigybių“, „užimtų pareigybių“, „pareigybių“, „savivaldybės darbuotojai“, „administracijos darbuotojai“, „darbuotojai“ yra naudojami kaip sinonimai.

Kas išlaikys savivaldybes?

Nuo 2010 m. iki 2018 m. Lietuva neteko 330 tūkst. gyventojų (10,6 proc.). Palyginus, visa Klaipėdos apskritis 2018 m. pr. turėjo 322 tūkst. gyventojų. Galima sakyti, kad per 8 metus žmonių skaičiumi Lietuva neteko viso pajūrio regiono (žr. 1 pav.).

2018 m. viešojo sektoriaus ataskaitos projekte pažymėta, kad Lietuvos savivaldybių viešojo sektoriaus organizacijose iš viso dirbo apie 184,9 tūkst. darbuotojų². Šiame darbe analizuojama tik savivaldybių administracijų dydžiai, konkrečiai užimtos administracijų pareigybės, kurių 2018 m. buvo 12,9 tūkst.

Nuo 2010 m. iki 2018 m. savivaldybių administracijos sumažėjo nuo 13,1 iki 12,9 tūkst. (1,45 proc.) – 7,3 karto mažiau nei mažėjo šalies gyventojų (žr. 2 pav.). Jei savivaldybių užimtų administracijų pareigybių skaičius būtų sumažėjęs tiek pat, kiek populiacija (10,6 proc.), šiuo metu jų būtų maždaug 11,7 tūkst. arba 1,2 tūkst. mažiau.

Nors gyventojų Lietuvoje sumažėjo 10,6 proc., per pastaruosius 8 metus savivaldybių administracijas išlaikė maždaug tas pats dirbančiųjų skaičius – 2010 m. 1 ketv. jų buvo apie 1,49 mln., o 2018 m. 4 ketv. beveik tiek pat – 1,46 mln. Tačiau dirbančių gyventojų dalis, kuri yra 55-64 metų amžiaus, išaugo nuo 13 proc. iki 20,8 proc. Ateityje didžioji šių darbuotojų dalis turėtų pasitraukti į pensiją. Į tą patį atkreipė dėmesį ir „Žmogiškųjų išteklių būklės ataskaita 2018 m.“: „ateityje matysime reikšmingą žmogiškųjų išteklių mažėjimą dėl didelio šių asmenų senėjimo ir nepakankamo būsimo jų pakeitimo“³. **Kadangi visuomenė sensta, o dirbančių žmonių skaičius, turėtų mažėti, savivaldybės turėtų prisitaikyti prie šių veiksnių, tam kad efektyviau naudotų ribotus valstybės ir mokesčių mokėtojų resursus. Antraip savivaldybių administracijoms nemažėjant, jų išlaikymas tektų vis mažesniai kiekiui dirbančiųjų.**

² 2018 m. viešojo sektoriaus ataskaitos projektas, 69, 72 psl.

³ Žmogiškųjų išteklių būklės ataskaita 2018 m.

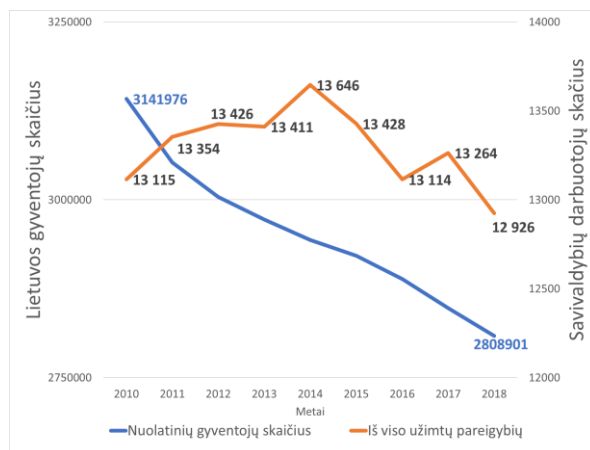
https://mosta.lt/images/leidiniai/ZMOGISKUJU_ISTEKLIU_BUKLES_ATASKAITA_2018.pdf

Pareigybių skaičiaus dinamika per 2018 m.

Nuo 2017 m. iki 2018 m. Lietuvos gyventojų sumažėjo 1,37 proc. Populiacija augo tik 5 savivaldybėse: Neringos, Kauno r., Klaipėdos r., Vilniaus m. ir Vilniaus r. Daugiau nei 1 proc. gyventojų neteko net 50 iš 60 savivaldybių. Labiausiai „ištuštėjo“ Joniškio r. (-3,86 proc.), Pakruojo r. (-3,77 proc.), Pagėgių (-3,72 proc.), Skuodo r. (-3,66 proc.) ir Vilkaviškio r. (-3,64 proc.) savivaldybės (žr. 3 pav.).

Užimtų pareigybių skaičius per 2018 m. sumažėjo nuo 13,3 iki 12,9 tūkst. arba 2,55 proc. **46-ies iš 60-ies savivaldybių savo administracijas apkarpė, 2-ose jos liko tokio pačio dydžio, o 12-oje buvo plečiamos.** Labiausiai darbuotojų skaičius augo Šakių r. (+74,8), nes seniūnijoms pavaldūs darbuotojai buvo priskirti savivaldybės administracijos direkcijai. Darbuotojų daugėjo Švenčionių r. (+15) ir Tauragės r. (+9,41), o labiausiai sumažėjo Ignalinos r. (-27), Vilniaus r. (-26,75) ir Šilutės r. (-26,25) savivaldybėse. Vidutiniškai visose savivaldybių užimtų pareigybių mažėjo 5,6.

1 pav. Gyventojų ir savivaldybės darbuotojų skaičiaus dinamika 2010-18 m.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

2 pav. Gyventojų skaičius, užimtoms savivaldybių administracijų pareigybės 2010 ir 2018 m.

Savivaldybė	Gyv. sk. 2010 m. pr.	Gyv. sk. 2018 m. pr.	Gyv. sk. pokytis 2010-2018 m. (proc.)	Užimtų pareigybių sk. 2010 m. pab.	Užimtų pareigybių sk. 2018 m. pab.	Užimtų pareigybių pokytis 2010-2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 2010-2018 m. (proc.)	Užimtų pareigybių sk. 1000 gyv. 2010 m.	Užimtų pareigybių sk. 1000 gyv. 2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 1000 gyv. 2010-2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 1000 gyv. 2010-18 m. (proc.)
Akmenės r.	24501	19606	-19,98%	136,5	138,25	+1,75	+1,28%	5,57	7,05	+1,48	+26,57%
Alytaus m.	63630	51534	-19,01%	187,5	163	-24,5	-13,07%	2,95	3,16	+0,22	+7,34%
Alytaus r.	29052	26077	-10,24%	168,25	159	-9,25	-5,50%	5,79	6,10	+0,31	+5,28%
Anykščių r.	29632	24149	-18,50%	161,5	160,75	-0,75	-0,46%	5,45	6,66	+1,21	+22,14%
Birštono	4679	4168	-10,92%	50,5	53,5	+3	+5,94%	10,79	12,84	+2,04	+18,93%
Biržų r.	29439	23778	-19,23%	193,95	168,8	-25,15	-12,97%	6,59	7,10	+0,51	+7,75%
Druskininkų	22656	19605	-13,47%	99	108	+9	+9,09%	4,37	5,51	+1,14	+26,07%
Elektrėnų	25802	23724	-8,05%	157,5	163	+5,5	+3,49%	6,10	6,87	+0,77	+12,56%
Ignalinos r.	18961	15366	-18,96%	242,05	147,5	-94,55	-39,06%	12,77	9,60	-3,17	-24,81%
Jonavos r.	48036	42052	-12,46%	201,5	212	+10,5	+5,21%	4,19	5,04	+0,85	+20,18%
Joniškio r.	27427	21583	-21,31%	182,25	196,25	+14	+7,68%	6,64	9,09	+2,45	+36,84%
Jurbarko r.	31511	26043	-17,35%	164,25	173,25	+9	+5,48%	5,21	6,65	+1,44	+27,63%
Kaišiadorių r.	34795	30257	-13,04%	158,25	152,75	-5,5	-3,48%	4,55	5,05	+0,50	+11,00%
Kalvarijos	12378	10776	-12,94%	81,75	83,75	+2	+2,45%	6,60	7,77	+1,17	+17,68%
Kauno m.	329542	288363	-12,50%	761	613,5	-147,5	-19,38%	2,31	2,13	-0,18	-7,87%
Kauno r.	86978	92644	+6,51%	320,5	341,25	+20,75	+6,47%	3,68	3,68	0,00	-0,04%
Kazlų Rūdos	13659	11764	-13,87%	101	93,75	-7,25	-7,18%	7,39	7,97	+0,57	+7,77%
Kedainių r.	56025	46626	-16,78%	156,5	150,5	-6	-3,83%	2,79	3,23	+0,43	+15,55%
Kelmės r.	33842	26778	-20,87%	214	210,73	-3,27	-1,53%	6,32	7,87	+1,55	+24,45%
Klaipėdos m.	168134	148908	-11,43%	355	421,25	+66,25	+18,66%	2,11	2,83	+0,72	+33,98%
Klaipėdos r.	51843	56131	+8,27%	302	303,75	+1,75	+0,58%	5,83	5,41	-0,41	-7,10%
Kretingos r.	42607	37945	-10,94%	241,4	200,9	-40,5	-16,78%	5,67	5,29	-0,37	-6,55%
Kupiškio r.	21064	17097	-18,83%	123,75	129,25	+5,5	+4,44%	5,87	7,56	+1,68	+28,68%
Lazdijų r.	23078	19115	-17,17%	239,5	171,75	-67,75	-28,29%	10,38	8,99	-1,39	-13,42%
Marijampolės	63492	54600	-14,00%	234,5	243,7	+9,2	+3,92%	3,69	4,46	+0,77	+20,85%
Mažeikių r.	60471	52208	-13,66%	273,25	295	+21,75	+7,96%	4,52	5,65	+1,13	+25,05%
Molėtų r.	21238	17856	-15,92%	137,5	119,15	-18,35	-13,35%	6,47	6,67	+0,20	+3,07%
Neringos	2403	3224	+34,17%	78	56	-22	-28,21%	32,46	17,37	-15,09	-46,49%
Pagėgių	9942	7793	-21,62%	140,75	130,25	-10,5	-7,46%	14,16	16,71	+2,56	+18,06%
Pakruojo r.	24705	19546	-20,88%	197,25	168,5	-28,75	-14,58%	7,98	8,62	+0,64	+7,97%
Palangos m.	16212	15381	-5,13%	102	103	+1	+0,98%	6,29	6,70	+0,40	+6,44%
Panevėžio m.	103101	88678	-13,99%	260,5	233,7	-26,8	-10,29%	2,53	2,64	+0,11	+4,30%
Panevėžio r.	40377	35734	-11,50%	232	235,75	+3,75	+1,62%	5,75	6,60	+0,85	+14,82%
Pasvalio r.	29400	23967	-18,48%	293,89	280,25	-13,64	-4,64%	10,00	11,69	+1,70	+16,98%
Plungės r.	39611	33707	-14,90%	194,2	207,9	+13,7	+7,05%	4,90	6,17	+1,27	+25,81%
Prienų r.	30989	26492	-14,51%	148	138,5	-9,5	-6,42%	4,78	5,23	+0,45	+9,47%
Radvilišio r.	44518	36170	-18,75%	260,25	263,25	+3	+1,15%	5,85	7,28	+1,43	+24,50%
Raseinių r.	38852	32510	-16,32%	167,25	162	-5,25	-3,14%	4,30	4,98	+0,68	+15,76%
Rietavo	8981	7542	-16,02%	108,75	94	-14,75	-13,56%	12,11	12,46	+0,35	+2,93%
Rokiškio r.	35993	29472	-18,12%	187,5	168,75	-18,75	-10,00%	5,21	5,73	+0,52	+9,91%
Skuodo r.	21394	16914	-20,94%	179,75	152,5	-27,25	-15,16%	8,40	9,02	+0,61	+7,31%
Šakių r.	33486	28039	-16,27%	158,25	227,55	+69,3	+43,79%	4,73	8,12	+3,39	+71,73%
Šalčininkų r.	35357	31265	-11,57%	189,25	206	+16,75	+8,85%	5,35	6,59	+1,24	+23,10%
Šiaulių m.	114506	100575	-12,17%	267	242,15	-24,85	-9,31%	2,33	2,41	+0,08	+3,26%
Šiaulių r.	46779	41209	-11,91%	217,75	213,5	-4,25	-1,95%	4,65	5,18	+0,53	+11,30%
Šilalės r.	27416	23060	-15,89%	255,5	234	-21,5	-8,41%	9,32	10,15	+0,83	+8,89%
Šilutės r.	47713	38749	-18,79%	328,5	271	-57,5	-17,50%	6,88	6,99	+0,11	+1,58%
Širvintų r.	18166	15570	-14,29%	121	115,5	-5,5	-4,55%	6,66	7,42	+0,76	+11,37%
Švenčionių r.	28690	23881	-16,76%	281	226,2	-54,8	-19,50%	9,79	9,47	-0,32	-3,29%
Tauragės r.	45894	38921	-15,19%	238,785	269,97	+31,185	+13,06%	5,20	6,94	+1,73	+33,32%
Telšių r.	48655	40682	-16,39%	300,25	337,75	+37,5	+12,49%	6,17	8,30	+2,13	+34,54%
Trakų r.	35006	32492	-7,18%	158,75	167,5	+8,75	+5,51%	4,53	5,16	+0,62	+13,68%
Ukmergės r.	42042	34376	-18,23%	186,5	216,75	+30,25	+16,22%	4,44	6,31	+1,87	+42,14%
Utenos r.	44636	37914	-15,06%	230,05	250,75	+20,7	+9,00%	5,15	6,61	+1,46	+28,32%
Varėnos r.	26417	21764	-17,61%	181,25	175	-6,25	-3,45%	6,86	8,04	+1,18	+17,19%
Vilkaviškio r.	44128	36108	-18,17%	228,5	223	-5,5	-2,41%	5,18	6,18	+1,00	+19,27%
Vilniaus m.	543191	547484	+0,79%	712	874	+162	+22,75%	1,31	1,60	+0,29	+21,79%
Vilniaus r.	95939	96575	+0,66%	507,5	556,25	+48,75	+9,61%	5,29	5,76	+0,47	+8,88%
Visagino	23992	18686	-22,12%	200,75	206	+5,25	+2,62%	8,37	11,02	+2,66	+31,75%
Zarasų r.	19013	15668	-17,59%	158	144	-14	-8,86%	8,31	9,19	+0,88	+10,60%

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

3 pav. Gyventojų skaičius, užimtos savivaldybių administracijų pareigybės 2017 ir 2018 m.

Savivaldybė	Gyv. sk. 2017 m. pr.	Gyv. sk. 2018 m. pr.	Gyv. sk. pokytis 2017-2018 m. (proc.)	Užimtų pareigybių sk. 2017 m. pab.	Užimtų pareigybių sk. 2018 m. pab.	Užimtų pareigybių pokytis 2017-2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 2017-2018 m. (proc.)	Užimtų pareigybių sk. 1000 gyv. 2017 m.	Užimtų pareigybių sk. 1000 gyv. 2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 1000 gyv. per 2017-2018 m.	Užimtų pareigybių pokytis 1000 gyv. 2017-2018 m. (proc.)
Akmenės r.	20210	19606	-2,99%	147,25	138,25	-9	-6,11%	7,29	7,05	-0,23	-3,22%
Alytaus m.	52792	51534	-2,38%	174	163	-11	-6,32%	3,30	3,16	-0,13	-4,04%
Alytaus r.	26563	26077	-1,83%	174	159	-15	-8,62%	6,55	6,10	-0,45	-6,92%
Anykščių r.	24999	24149	-3,40%	156,5	160,75	+4,25	+2,72%	6,26	6,66	+0,40	+6,33%
Birštono	4254	4168	-2,02%	55,5	53,5	-2	-3,60%	13,05	12,84	-0,21	-1,61%
Biržų r.	24645	23778	-3,52%	186,3	168,8	-17,5	-9,39%	7,56	7,10	-0,46	-6,09%
Druskininkų	20041	19605	-2,18%	113	108	-5	-4,42%	5,64	5,51	-0,13	-2,30%
Elektrėnų	23770	23724	-0,19%	160	163	+3	+1,88%	6,73	6,87	+0,14	+2,07%
Ignalinos r.	15892	15366	-3,31%	174,5	147,5	-27	-15,47%	10,98	9,60	-1,38	-12,58%
Jonavos r.	42561	42052	-1,20%	217,5	212	-5,5	-2,53%	5,11	5,04	-0,07	-1,35%
Joniškio r.	22449	21583	-3,86%	202,5	196,25	-6,25	-3,09%	9,02	9,09	+0,07	+0,80%
Jurbarko r.	26800	26043	-2,82%	172,5	173,25	+0,75	+0,43%	6,44	6,65	+0,22	+3,35%
Kaišiadorių r.	30836	30257	-1,88%	154,75	152,75	-2	-1,29%	5,02	5,05	+0,03	+0,60%
Kalvarijos	11067	10776	-2,63%	83,25	83,75	+0,5	+0,60%	7,52	7,77	+0,25	+3,32%
Kauno m.	292691	288363	-1,48%	632,5	613,5	-19	-3,00%	2,16	2,13	-0,03	-1,55%
Kauno r.	91073	92644	1,72%	344,25	341,25	-3	-0,87%	3,78	3,68	-0,10	-2,55%
Kazlų Rūdos	12125	11764	-2,98%	94,5	93,75	-0,75	-0,79%	7,79	7,97	+0,18	+2,25%
Kėdainių r.	47872	46626	-2,60%	155,5	150,5	-5	-3,22%	3,25	3,23	-0,02	-0,63%
Kelmės r.	27745	26778	-3,49%	224,41	210,73	-13,68	-6,10%	8,09	7,87	-0,22	-2,70%
Klaipėdos m.	151309	148908	-1,59%	443,25	421,25	-22	-4,96%	2,93	2,83	-0,10	-3,43%
Klaipėdos r.	54635	56131	+2,74%	320	303,75	-16,25	-5,08%	5,86	5,41	-0,45	-7,61%
Kretingos r.	38558	37945	-1,59%	213,4	200,9	-12,5	-5,86%	5,53	5,29	-0,24	-4,34%
Kupiškio r.	17670	17097	-3,24%	131,75	129,25	-2,5	-1,90%	7,46	7,56	+0,10	+1,39%
Lazdijų r.	19821	19115	-3,56%	175,5	171,75	-3,75	-2,14%	8,85	8,99	+0,13	+1,48%
Marijampolės	55757	54600	-2,08%	247	243,7	-3,3	-1,34%	4,43	4,46	+0,03	+0,75%
Mažeikių r.	53380	52208	-2,20%	304	295	-9	-2,96%	5,70	5,65	-0,04	-0,78%
Molėtų r.	18407	17856	-2,99%	129,4	119,15	-10,25	-7,92%	7,03	6,67	-0,36	-5,08%
Neringos	3097	3224	+4,10%	55	56	+1	+1,82%	17,76	17,37	-0,39	-2,19%
Pagėgių	8094	7793	-3,72%	132	130,25	-1,75	-1,33%	16,31	16,71	+0,41	+2,49%
Pakruojo r.	20311	19546	-3,77%	169	168,5	-0,5	-0,30%	8,32	8,62	+0,30	+3,61%
Palangos m.	15449	15381	-0,44%	103	103	0	0,00%	6,67	6,70	+0,03	+0,44%
Panevėžio m.	91054	88678	-2,61%	239,7	233,7	-6	-2,50%	2,63	2,64	+0,00	+0,11%
Panevėžio r.	36417	35734	-1,88%	241,5	235,75	-5,75	-2,38%	6,63	6,60	-0,03	-0,52%
Pasvalio r.	24796	23967	-3,34%	301,5	280,25	-21,25	-7,05%	12,16	11,69	-0,47	-3,83%
Plungės r.	34737	33707	-2,97%	202,6	207,9	+5,3	+2,62%	5,83	6,17	+0,34	+5,75%
Prienų r.	27121	26492	-2,32%	146,75	138,5	-8,25	-5,62%	5,41	5,23	-0,18	-3,38%
Radviškio r.	37112	36170	-2,54%	272,25	263,25	-9	-3,31%	7,34	7,28	-0,06	-0,79%
Raseinių r.	33467	32510	-2,86%	167,75	162	-5,75	-3,43%	5,01	4,98	-0,03	-0,58%
Rietavo	7727	7542	-2,39%	93,25	94	+0,75	+0,80%	12,07	12,46	+0,40	+3,28%
Rokiškio r.	30451	29472	-3,22%	186,5	168,75	-17,75	-9,52%	6,12	5,73	-0,40	-6,51%
Škuodo r.	17557	16914	-3,66%	166	152,5	-13,5	-8,13%	9,45	9,02	-0,44	-4,64%
Šakių r.	28938	28039	-3,11%	152,75	227,55	+74,8	+48,97%	5,28	8,12	+2,84	+53,75%
Šalčininkų r.	31789	31265	-1,65%	223,75	206	-17,75	-7,93%	7,04	6,59	-0,45	-6,39%
Šiaulių m.	101214	100575	-0,63%	243,5	242,15	-1,35	-0,55%	2,41	2,41	+0,00	+0,08%
Šiaulių r.	41441	41209	-0,56%	211	213,5	+2,5	+1,18%	5,09	5,18	+0,09	+1,75%
Šilalės r.	23791	23060	-3,07%	241,25	234	-7,25	-3,01%	10,14	10,15	+0,01	+0,07%
Šilutės r.	39902	38749	-2,89%	297,25	271	-26,25	-8,83%	7,45	6,99	-0,46	-6,12%
Širvintų r.	15863	15570	-1,85%	116,5	115,5	-1	-0,86%	7,34	7,42	+0,07	1,01%
Švenčionių r.	24565	23881	-2,78%	211,2	226,2	+15	+7,10%	8,60	9,47	+0,87	10,17%
Tauragės r.	39923	38921	-2,51%	260,56	269,97	+9,41	+3,61%	6,53	6,94	+0,41	6,28%
Telšių r.	41925	40682	-2,96%	347	337,75	-9,25	-2,67%	8,28	8,30	+0,03	0,31%
Trakų r.	32701	32492	-0,64%	172	167,5	-4,5	-2,62%	5,26	5,16	-0,10	-1,99%
Ukmergės r.	35265	34376	-2,52%	223	216,75	-6,25	-2,80%	6,32	6,31	-0,02	-0,29%
Utenos r.	38836	37914	-2,37%	261,25	250,75	-10,5	-4,02%	6,73	6,61	-0,11	-1,69%
Varėnos r.	22399	21764	-2,83%	177,75	175	-2,75	-1,55%	7,94	8,04	+0,11	+1,33%
Vilkaviškio r.	37473	36108	-3,64%	221	223	+2	+0,90%	5,90	6,18	+0,28	+4,72%
Vilniaus m.	545280	547484	0,40%	892	874	-18	-2,02%	1,64	1,60	-0,04	-2,41%
Vilniaus r.	95940	96575	0,66%	583	556,25	-26,75	-4,59%	6,08	5,76	-0,32	-5,22%
Visagino	19178	18686	-2,57%	206	206	0	0,00%	10,74	11,02	+0,28	+2,63%
Zarasų r.	16169	15668	-3,10%	159,5	144	-15,5	-9,72%	9,86	9,19	-0,67	-6,83%

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

Panašių savivaldybių administracijų dydžiai

Lietuvos savivaldybės yra labai įvairios: 2018 m. mažiausiai gyventojų turėjo Neringa (3,2 tūkst.), o daugiausiai – Vilniaus m. (547,5 tūkst.). Lygiai taip pat užimtų pareigybių skaičius savivaldybėse svyruoja nuo 53,5 Birštone iki 874 Vilniuje. Natūralu, kad didesnės savivaldybės turi daugiau darbuotojų, tačiau kai kuriose iš jų, esant panašiam gyventojų skaičiui, administracijų dydis skiriasi iki 1,9 karto arba 90 proc.⁴ Didžiausias skirtumas fiksuotas tarp panašių gyventojų skaičių turinčių Druskininkų ir Visagino (žr. 4 ir 5 pav.). Druskininkuose buvo 108 pareigybės, o Visagine – 206.

Nors Vilniaus r. ir Kauno r. gyventojų skaičius skyrėsi ne daugiau nei 10 proc., tačiau Vilniaus r. buvo 556 darbuotojai, o Kauno r. – 341. Skirtumas siekė 1,6 karto.

Skirtumai tarp „rajoninių“ savivaldybių siekė iki 1,7 karto. Telšių r. turėjo 338 užimtas pareigybes, kai Kretingos r. buvo 201.

Anykščių r. buvo 161, o Pasvalio r. net 280 savivaldybės administracijos užimtų pareigybių.

Skirtumas tarp Prienų r. iš Šakių r. (26-28 tūkst. gyv.) siekė apie 1,6 karto arba 60 proc. Prienų r. buvo 139 darbuotojai, o Šakiuose – 228.

Molėtų r. turėjo 119 darbuotojų, o Lazdijai – 172. Skirtumas tarp administracijų siekė 40 proc.

Akmenės r. savivaldybėje dirbo 138, o Joniškio r. – 196. Administracijos skyrėsi 1,4 karto.

Kėdainių r. turėjo 151 pareigybę, o Jonavos r. – 212. Jonavos r. administracija buvo maždaug 40 proc. didesnė.

2018 m. viešojo sektoriaus vidutinio darbo užmokesčio mediana siekė 632 eurus⁵. **Jeį panašaus tipo ir dydžio savivaldybių administracijos būtų buvusios panašaus dydžio,**

tai vien per 2018 m. buvo galima sutaupyti bent 12,286 mln. eurų (bruto).

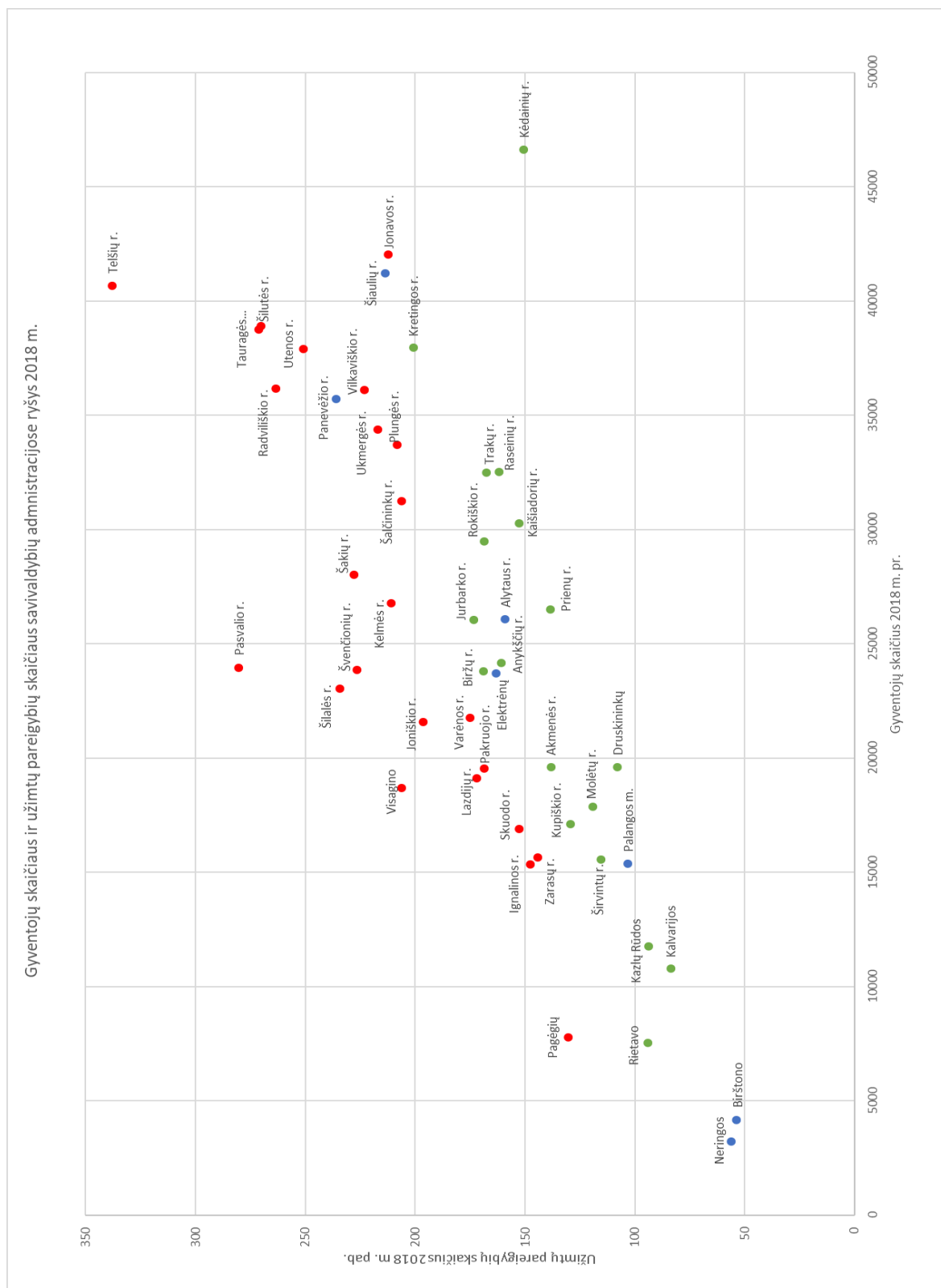
4 pav. Didžiausi skirtumai tarp savivaldybių administracijų užimtų pareigybių skaičiaus 2018 m.

7,5-7,8 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,4 karto
Rietavo	94
Pagėgių	130,25
15,4-15,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,3 karto
Širvintų r.	115,5
Ignalinos r.	147,5
17,9-19,1 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,4 karto
Molėtų r.	119,15
Lazdijų r.	171,75
18,7-19,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,9 karto
Druskininkų	108
Visagino	206
19,6-21,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,4 karto
Akmenės r.	138,25
Joniškio r.	196,25
23-23,8 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,4 karto
Biržų r.	168,8
Šilalės r.	234
24-24,2 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,7 karto
Anykščių r.	160,75
Pasvalio r.	280,25
26,5-28 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,6 karto
Prienų r.	138,5
Šakių r.	227,55
30,2-31,2 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,3 karto
Kaišiadorių r.	152,75
Šalčininkų r.	206
32,5-33,7 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,3 karto
Raseinių r.	162
Plungės r.	207,9
38-40,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,7 karto
Kretingos r.	200,9
Telšių r.	337,75
42-46,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,4 karto
Kėdainių r.	150,5
Jonavos r.	212
92,6-96,6 tūkst. gyv.	Pareigybių sk. skiriasi 1,6 karto
Kauno r.	341,25
Vilniaus r.	556,25

⁴ Siekiant išvengti netolygumų miestų, žiedinės ir „rajoninės“ savivaldybės nebuvo lyginamos tarpusavyje. Palygintos savivaldybės, kurių populiacijos nesiskyrė daugiau nei 10 proc.

⁵ 2018 m. viešojo sektoriaus ataskaitos projektas, 95 psl.

5 pav. Savivaldybių administracijų palyginimas panašaus gyventojų skaičiaus dydžio savivaldybėse 2018 m.⁶

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

⁶ Raudonai pažymėtos savivaldybės, kurių administracijos buvo didesnės nei panašaus gyventojų skaičiaus savivaldybėse. Žaliai – tos savivaldybės, kurių administracijos buvo mažesnės. Mėlynai – tos kurios nebuvo lyginamos.

Didžiuosiuose miestuose vienas darbuotojas aptarnauja daugiausiai gyventojų

2018 m. vidutiniškai savivaldybėse 1000 gyventojų tenkantis savivaldybės administracijos užimtų pareigybių skaičius⁷ siekė 7,05. Tai vos mažiau nei 2017 m. – 7,06. Savivaldybių administracijos pareigybių skaičius tenkantis 1000 gyventojų svyruoja nuo 1,6 Vilniuje iki 17,37 Neringoje ir Pagėgiuose – 16,71. Suprantama, kad mažesnėms savivaldybėms tenka santykinai daugiau darbuotojų, nes savivaldybės administracija atlieka įstatymais nustatytas bendrąsias funkcijas ir jas vykdo darbuotojai, kurių skaičius nėra proporcingai susijęs su gyventojų skaičiumi (žr. 7 pav.).

Pažvelgus į tą patį rodiklį iš savivaldybės gyventojų pusės, matyti, kad Vilniuje 1 darbuotojas aptarnavo 626 gyventojus, o Neringoje – 58. Vidutiniškai savivaldybėse vienam darbuotojui teko 175 gyventojai.

Mažiausiai savivaldybės darbuotojų 1000 gyv. teko šešiuose didžiuosiuose miestuose. Vilniuje 1000 gyv. teko 1,6 darbuotojo, Alytuje – 3,16, o vidutiniškai 6 didžiuosiuose miestuose – 2,46.

54 mažosiose savivaldybėse mažiausiai darbuotojų 1000 gyv. teko Kėdainių r. (3,23), Kauno r. (3,68), Marijampolės (4,46), Raseinių r. (4,98) ir Jonavos r. (5,04). Daugiausiai – Neringos (17,37), Pagėgių (16,71), Birštono (12,84), Rietavo (12,46) ir Pasvalio r. (11,69) savivaldybėse. Taigi, skirtumai siekė iki 4,3 karto. Vidutiniškai 54 mažosiose savivaldybėse 1000 gyventojų teko 7,56 užimtų pareigybių.

Santykinio darbuotojų skaičiaus dinamika

Kaip minėta aukščiau, per 2018 m. savivaldybių administracijos nominaliai traukėsi 46-iose savivaldybėse, augo 12-oje, o 2-ose liko tokio pačio dydžio. Įvertinus administracijų dydžių ir jų gyventojų skaičiaus pokyčius, nustatyta, kad per 2018 m. 27 savivaldybėse santykinis administracijos dydis augo, o 33 mažėjo (žr. 6 pav.).

Visose 27 savivaldybėse, kurių darbuotojų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų augo, gyventojų daugėjo. Paprastai tariant, jų administracijos neprisitaikė arba nespėjo prisitaikyti prie mažėjančios populiacijos:

1. **11 savivaldybių administracijų santykinis dydis augo, nes pareigybių daugėjo, o gyventojų mažėjo:** Anykščių r., Elektrėnų, Jurbarko r., Kalvarijos, Plungės r., Rietavo, Šakių r., Šiaulių r., Švenčionių r., Tauragės r. ir Vilkaviškio r.

2. **16 savivaldybių santykinis administracijų dydis augo, nes gyventojų mažėjimas buvo didesnis nei užimtų pareigybių,** tai – Joniškio r., Kaišiadorių r., Kazlų Rūdos, Kupiškio r., Lazdijų r., Marijampolės, Pagėgių, Pakruojo r., Palangos m., Panevėžio m., Šiaulių m., Šilalės r., Širvintų r., Telšių r., Varėnos r. ir Visagino savivaldybės.

Kitose 33 savivaldybėse gyventojų administracijos santykinai mažėjo:

1. **28 savivaldybėse administracijų santykinis dydis mažėjo, nes pareigybių skaičius traukėsi greičiau nei gyventojų:** Akmenės r., Alytaus m., Alytaus r., Birštono, Biržų r., Druskininkų, Ignalinos r., Jonavos r., Kauno m., Kėdainių r., Kelmės r., Klaipėdos m., Kretingos r., Mažeikių r., Molėtų r., Panevėžio r., Pasvalio r., Prienų r., Radviliškio r., Raseinių r., Rokiškio r., Skuodo r., Šalčininkų r., Šilutės r., Trakų r., Ukmergės r., Utenos r. ir Zarasų r.

2. **Visose 5 savivaldybėse, kuriose gyventojų daugėjo, administracijų santykinis dydis mažėjo:**

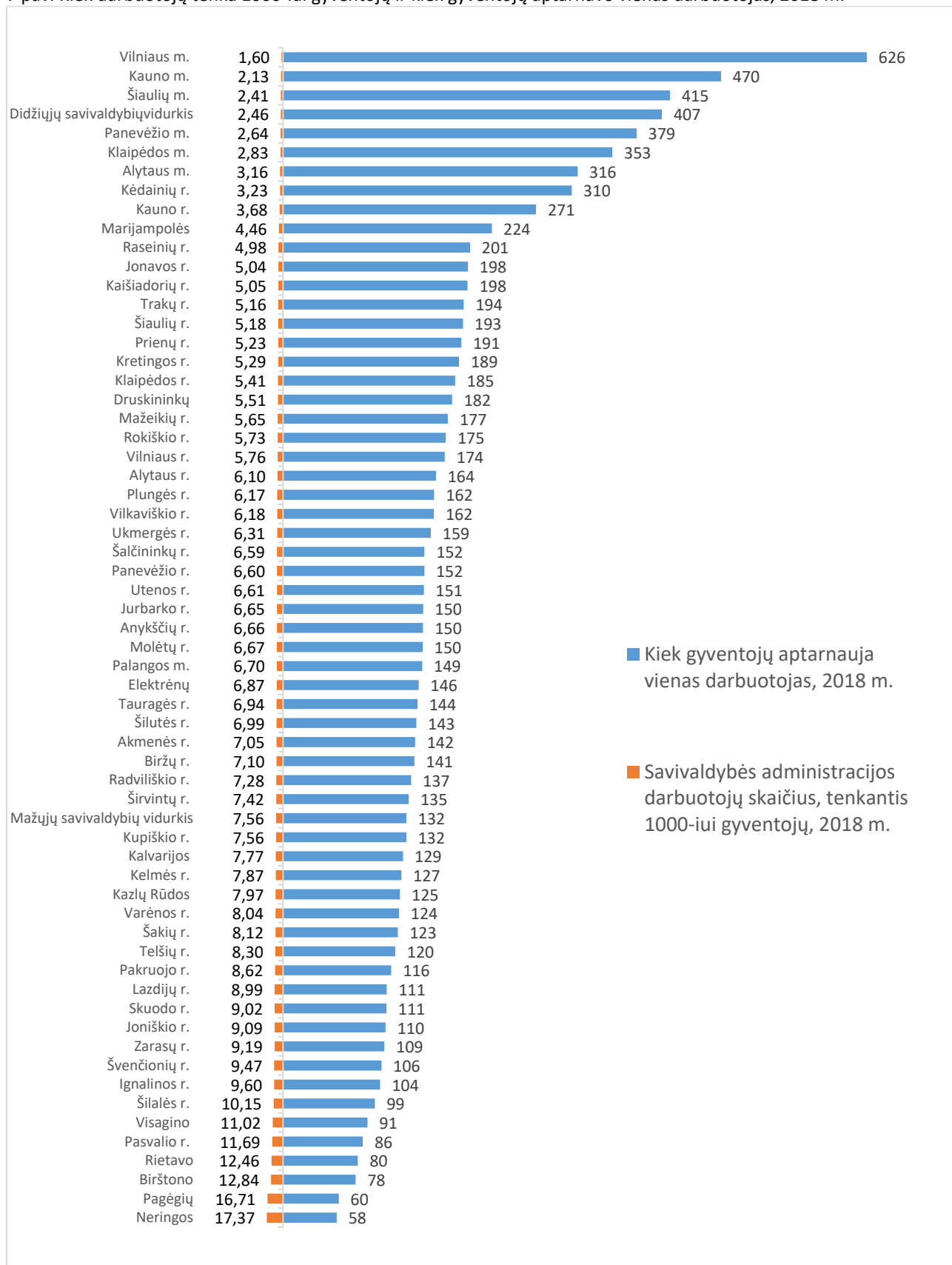
- 4 savivaldybėse (Kauno r., Klaipėdos r., Vilniaus m. ir Vilniaus r.) augant gyventojų skaičiui, darbuotojų sk. mažėjo;
- Neringoje augo tiek gyventojų, tiek darbuotojų skaičius.

6 pav. Savivaldybių pasiskirstymas pagal santykinio administracijų dydžio dinamiką per 2018 m.

⁷ Tūkstančiui gyventojų tenkantis užimtų savivaldybės administracijos pareigybių skaičius skaičiuotas 1) dalinant 2018 m. pradžios gyventojų skaičių savivaldybėje iš 2) 2018 m. gruodžio 31 d. užimtų pareigybių skaičiaus.

7 pav. Kiek darbuotojų tenka 1000-iai gyventojų ir kiek gyventojų aptarnavo vienas darbuotojas, 2018 m.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

Kas lėmė santykinio darbuotojų skaičiaus pokytį?

Pagrindinė priežastis kodėl savivaldybių administracijų santykinis dydis traukėsi, tai – pareigybių skaičiaus mažėjimas. Taip atsitiko 31 iš 33 savivaldybių (paryškinta žaliai, žr. 8 pav.). 2 savivaldybėse santykinis administracijų dydžio mažėjimui lemiamą įtaką turėjo populiacijos augimas (juoda spalva).

Iš 27 savivaldybių, kuriose administracijų santykinis dydis augo, 22 lemiamą įtaką turėjo gyventojų skaičiaus mažėjimas (mėlyna spalva). Likusiose 5 – pareigybių sk. augimas (raudona spalva).

8 pav. Užimtų pareigybių administracijos skaičiaus, tenkančio 1000 gyventojų, pokytis bei įtaką darę veiksniai, 2018 m.⁸

Savivaldybė	Užimtų pareigybių 1000 gyv. pokytis per 2018 m.	Gyventojų skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką	Užimtų pareigybių skaičiaus pokytis turėjo esminę įtaką
Akmenės r.	-3,22%		x
Alytaus m.	-4,04%		x
Alytaus r.	-6,92%		x
Anykščių r.	+6,33%	x	
Birštono	-1,61%		x
Biržų r.	-6,09%		x
Druskininkų	-2,30%		x
Elektrėnų	+2,07%		x
Ignalinos r.	-12,58%		x
Jonavos r.	-1,35%		x
Joniškio r.	+0,80%	x	
Jurbarko r.	+3,35%	x	
Kaišiadorių r.	+0,60%	x	
Kalvarijos	+3,32%	x	
Kauno m.	-1,55%		x
Kauno r.	-2,55%	x	
Kazlų Rūdos	+2,25%	x	
Kėdainių r.	-0,63%		x

Kelmės r.	-2,70%		x
Klaipėdos m.	-3,43%		x
Klaipėdos r.	-7,61%		x
Kretingos r.	-4,34%		x
Kupiškio r.	+1,39%	x	
Lazdijų r.	+1,48%	x	
Marijampolės	+0,75%	x	
Mažeikių r.	-0,78%		x
Molėtų r.	-5,08%		x
Neringos	-2,19%	x	
Pagėgių	+2,49%	x	
Pakruojo r.	+3,61%	x	
Palangos m.	+0,44%	x	
Panevėžio m.	+0,11%	x	
Panevėžio r.	-0,52%		x
Pasvalio r.	-3,83%		x
Plungės r.	+5,75%	x	
Prienų r.	-3,38%		x
Radviliškio r.	-0,79%		x
Raseinių r.	-0,58%		x
Rietavo	+3,28%	x	
Rokiškio r.	-6,51%		x
Škuodo r.	-4,64%		x
Šakių r.	+53,75%		x
Šalčininkų r.	-6,39%		x
Šiaulių m.	+0,08%	x	
Šiaulių r.	+1,75%		x
Šilalės r.	+0,07%	x	
Šilutės r.	-6,12%		x
Širvintų r.	+1,01%	x	
Švenčionių r.	+10,17%		x
Tauragės r.	+6,28%		x
Telšių r.	+0,31%	x	
Trakų r.	-1,99%		x
Ukmergės r.	-0,29%		x
Utenos r.	-1,69%		x
Varėnos r.	+1,33%	x	
Vilkaviškio r.	+4,72%	x	
Vilniaus m.	-2,41%		x
Vilniaus r.	-5,22%		x
Visagino	+2,63%	x	
Zarasų r.	-6,83%		x

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės tarnybos departamentas

⁸ Žalia spalva – užimtų pareigybių sk. pokytis turėjo esminę įtaką, santykiniam savivaldybės administracijos dydžio sumažėjimui. Pavyzdžiui Zarasų r. sav. pareigybių sumažėjo 9,72 proc., o gyventojų 3,1 proc.

Raudona spalva – užimtų pareigybių sk. pokytis turėjo esminę įtaką, santykiniam savivaldybės administracijos dydžio išaugimui. Pavyzdžiui Elektrėnų sav. pareigybių sk. išaugo 1,88 proc., kai gyventojų sumažėjo 0,19 proc.

Juoda spalva – gyventojų sk. pokytis turėjo esminę įtaką, santykiniam savivaldybės administracijos dydžio sumažėjimui. Pavyzdžiui, Neringos sav. gyventojų sk. išaugo 4,1 proc., o užimtų pareigybių – 1,82 proc..

Mėlyna spalva – gyventojų sk. pokytis turėjo esminę įtaką, santykiniam savivaldybės administracijos dydžio išaugimui. Pavyzdžiui, Kupiškio r. sav. pareigybių sumažėjo 1,9 proc., tačiau gyventojų sk. sumažėjo 3,24 proc.

Išvados ir rekomendacijos

- Daugelis šalies savivaldybių 2018 m. administracijas mažino – darbuotojų mažėjo 46-iose savivaldybėse. 12-oje – užimtų pareigybių daugėjo. Iš viso savivaldybių administracijose buvo 12 900 užimtų pareigybių, tai yra 300-ais mažiau nei 2017 metais.
- Per pastaruosius aštuonerius metus Lietuva susitraukė daugiau kaip dešimtadaliu, per tą patį laikotarpį administracijos darbuotojų sumažėjo pusantro procento. Suprantama, kad prisitaikymas demografinių pokyčių užtrunka (mažėjančios populiacijos ir visuomenės senėjimo), tačiau to nepadarius administracijų išlaikymas gyventojams taps vis didesne našta.
- Raginame atkreipti dėmesį tas savivaldybes, kuriose, palyginus su kitomis panašaus dydžio savivaldybėmis, užimtų pareigybių skaičius skiriasi beveik dvigubai. Tikėtina, kad dalis skirtumų atsiranda dėl formalių priežasčių, bet tai taip pat rodo, kad galimybių veiklos optimizavimui yra.
- Jei panašaus tipo ir dydžio savivaldybės turėtų panašaus dydžio administracijas, vien per 2018 m. teoriškai būtų buvę galima sutaupyti mažiausiai 12 milijonų eurų. Šiuos pinigus savivaldybės galėtų skirti motyvuoti geriausiems darbuotojams arba kitoms išlaidoms.